

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ Й ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА
ЖУРНАЛІСТИКИ
Кафедра німецької та романської філології**

**Використання ігрових технологій у формуванні
мовленнєвої компетенції учнів на уроках французької мови
в закладах загальної середньої освіти**

Кваліфікаційна робота (проект)

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

Виконала: студентка 4 курсу 08-471 групи
Спеціальності 014. Середня освіта
(Мова і література французька,
англійська)
Освітньо-професійної програми: Середня
освіта (Мова і література французька)
Полівеса Анастасія Олександрівна
Керівник: к. ф. н., доцент. Голотюк О. В.
Рецензент: учителька-методистка
Херсонської спеціалізованої школи І-ІІІ
ступенів №27 з поглибленим вивченням
інформатики та іноземних мов ХМР
Гоменюк З.П.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У МЕТОДИЦІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ	6
1.1. Поняття комунікативної компетенції учнів.	6
1.2. Особливості формування комунікативної компетенції учнів закладів загальної середньої освіти.	12
1.3. Використання ігрових технологій на уроці французької мови. .	15
РОЗДІЛ 2. ІГРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ НА УРОКАХ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ	20
2.1. Аналіз шкільних програм та підручників в аспекті формування комунікативної компетенції.	20
2.2. Система ігрових технологій для учнів закладів загальної середньої освіти.	28
2.3. Фрагмент уроку з французької мови у 9 класі з використанням ігрових моментів.	37
ВИСНОВКИ	44
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	46
ДОДАТКИ	50
Додаток А.	51
Додаток Б.	52
Додаток В.	53

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

НМК – навчально-методичний комплекс

ЛО – лексична одиниця

ВСТУП

Освіта сьогодні є передачею знань і соціального досвіду вчителя учневі, а також передбачає всебічний розвиток особистості учня, яка вміє самостійно орієнтуватися у величезному інформаційному полі, вміє знайти правильні шляхи в пошуку вирішення проблем, та здатна самостійно ставити навчальні цілі, проектувати шляхи їх реалізації, контролювати і оцінювати свої досягнення. Навчання іноземної мови займає важливе місце в системі освіти. Сьогодні до процесу навчання іноземної мови пред'являються особливі вимоги, які пов'язані як із загальними освітніми цілями, так і з завданнями процесу навчання іноземним мовам.

Сучасний школяр повинен не тільки володіти певними знаннями з іноземних мов, їх системи або окремих аспектів, але також вміти використовувати ці знання в активній діяльності та в міжособистісному спілкуванні.

Таким чином, важливим аспектом навчання іноземної мови є формування комунікативної компетенції, навичок продуктивного спілкування в різних умовах і ситуаціях, що зазначено в нових освітніх стандартах, і розглядається як важлива складова іншомовного навчання на всіх етапах. Формування комунікативної компетенції буде більш ефективним, якщо застосовувати на практиці ігрові технології. Вивченням цієї проблеми займалися Д. І. Ізаренков, І. О. Зимня, М. В. Стурікова, Д. Хаймс, Л. Ф. Бахман, М. Каналі та багато інших.

Актуальність дослідження обумовлена такими об'єктивними причинами:

- недостатнім вивченням проблеми в науково-методичній літературі;
- зміною вимог до іншомовного навчання, яке набуває комунікативної спрямованості і здійснюється в певному

комунікативному середовищі; - проблемами модернізації освіти в змістовному і організаційному контекстах.

Мета: виявити, визначити і обґрунтувати умови ефективного використання ігрових технологій для формування комунікативної компетенції учнів закладів загальної середньої освіти на уроках французької мови.

З цієї мети виходять наступні **завдання:**

- 1) визначити поняття комунікативної компетенції;
- 2) описати ігрові технології на уроках іноземної мови;
- 3) проаналізувати НМК в контексті формування комунікативної компетенції на уроках французької мови;
- 4) описати та проаналізувати систему ігрових технологій для розвитку комунікативних компетенцій;
- 5) розробити фрагмент уроку для учнів 9 класу закладів загальної середньої освіти.

Об'єкт: формування комунікативної компетенції учнів закладів загальної середньої освіти на уроках французької мови.

Предмет: використання комплексу ігрових технологій для навчання французької мови.

Методи дослідження: аналіз навчальної, методичної та науково-дослідницької літератури, синтез, узагальнення, моделювання.

Теоретико-практична значущість дослідження полягає в можливості використання практичних розробок і рекомендацій, сформованих в результаті ретельного аналізу науково-методичної літератури та досвіду вчителів-практиків, в реальних умовах іншомовного навчання.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів – теоретичного і практичного, висновків, списку використаних джерел, додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МЕТОДИЦІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

1.1. Поняття комунікативної компетенції

Комунікативна компетенція – одна з ключових складових моделі готовності до професійної діяльності для багатьох сучасних фахівців різних сфер. Розвиток цієї компетенції передбачається освітніми стандартами, орієнтованими на ринок праці, успішність функціонування в рамках якого в значній мірі визначається ефективністю комунікативної взаємодії. Проте кордони змісту поняття не збігаються в різних наукових традиціях і сучасних дослідженнях. Змінюються підстави для розмежування компетенцій, що забезпечують комунікацію, неоднозначно визначається обсяг компонентів або субкомпетенцій, які входять до них.

Розвиток комунікативної компетенції визнається актуальною педагогічною проблемою як для вітчизняних досліджень (М. Вятютнев [4], Д. І. Ізаренков [11], І. О. Зимня [10], А. А. Ісакова [12], А. С. Даниленко [8], Е. В. Долинський [9], Н. П. Таюрский [25], О. Т. Солтанбекова [22], М. В. Стурікова [24], Н. А. Местанко [16], О. Н. Великанова [2] тощо), так і за кордоном (D. Hymes [37], M. Canale [31], L. F. Bachman [30], M. Celce-Murcia [32], G. Rickheit [38] та ін.). Актуальність зберігається досить тривалий час, протягом якого відбулося багато соціальних змін, що відбилися на системі освіти, тому логічно здійснити ретроспективний аналіз змісту поняття.

Сам термін компетенція і його похідні не є неологізмами ХХ ст. Дослідники (Е. М. Дорожкін, Е. Ф. Зеєр, І. О. Зимня, М. В. Стурікова тощо) відзначають, що поняття «компетенція», «компетентність» і «компетентний» широко використовувалися в побуті і літературі задовго до робіт Н. Хомського і Д. Хаймса. Їх тлумачення наводилося в

словниках. Так, в «Короткому словнику іноземних слів» надано таке визначення: «компетентний (лат. *competens, competentis* – належний, здібний) – знає, освічений в певній галузі; має право за своїми знаннями або повноваженнями робити або вирішувати що-небудь, судити про що-небудь» [10, с. 8]. «Оксфордський етимологічний словник» (*Concise Dictionary of English Etymology*) повідомить про те, що в XIV ст. слово *competent* («компетентний») мало значення 'suitable, proper, adequate' («відповідний»), в XV в. – '*really qualified or sufficient*' («відповідає вимогам, той, що відповідає вимогам»), в XVI ст. зафіксовані '*competence / competency*' («компетенція») зі значенням '*sufficiency of qualification*' («достатня кваліфікація») [34].

Більшість дослідників сходяться в думці про те, що термінологічне поєднання комунікативна компетенція було введено Д. Хаймсом (1972). У вітчизняній науці комунікативна компетенція стає актуальною в 1980-х рр. значною мірою завдяки роботі М. Н. Вятютнева «Комунікативна спрямованість навчання російській мові в зарубіжних школах» (1977).

Слід зазначити, що Д. Хаймс використовував поняття «комунікативна компетенція», розвиваючи ідеї Н. Хомського, який у своїй роботі «Аспекти теорії синтаксису» (1965) ввів опозицію між мовною компетенцією (або лінгвістичної компетенцією; в оригінальному тексті – *linguistic competence*) і мовним (лінгвістичним) вживанням (*linguistic performance*). Компетенція визначається як «знання мови мовцем-слухачем»; вживання – як «реальне використання мови в конкретних ситуаціях» (*actual use of language in concrete situations*). Н. Хомський пише про те, що тільки в ідеалізованому випадку вживання є безпосереднім відображенням компетенції. Насправді ж воно не може безпосередньо відображати компетенцію. Запис природної мови показує, наскільки численні в ній обмовки, відхилення від правил, зміни плану в середині висловлювання тощо [33, с. 4]. Таким чином, мовна компетенція трактується як ідеальне, нормативне явище. Спостережуване

використання мови, на думку Н. Хомського, може представляти дані про природу психічної реальності, але не є змістом лінгвістики. Слід підкреслити лінгвістичний статус роботи вченого. Введена Н. Хомським опозиція, критично важлива в плані термінологічної демаркації, але малоінформативна для педагогіки в практичному відношенні.

У роботі Д. Хаймса комунікативна компетенція зв'язується з внутрішнім знанням ситуативної доречності мови. Д. Хаймс пише про те, що існують правила застосування мови, без знання яких граматики втрачає сенс [35, с. 278]. Компетентне використання мови передбачає ситуативну доречність, адекватність (*appropriateness*). Дитина, яка вчиться говорити, крім з вчення нормативної (граматичної) сторони мови, формує здібності, що дозволяють оцінювати комунікативну ситуацію [35, с. 277], успішно брати участь в мовних подіях і аналізувати результати взаємодії. Ця компетенція знаходиться в нерозривному зв'язку з відносинами, цінностями і мотивами.

Актуалізуючи комунікативну компетенцію в педагогіці, М. Н. Вятютнев вказує на те, що для використання мови як засобу спілкування необхідно знання соціальних, ситуативних і контекстуальних правил, і визначає комунікативну компетенцію як вибір і реалізацію програм мовної поведінки в залежності від здатності людини орієнтуватися в тій чи іншій обстановці спілкування; вміння класифікувати ситуації в залежності від теми, завдань, комунікативних установок, що виникають до бесіди, а також під час бесіди в процесі взаємної адаптації [4, с. 38].

Класичні структури представлені в роботах М. Каналі і М. Свейна (M. Canale, M. Swain), Л. Ф. Бахмана і А. С. Палмера (L. F. Bachman, A. S. Palmer). Однак слід обумовити той факт, що Л. Ф. Бахман і А. С. Палмер не використовують термін комунікативна компетенція, їх робота присвячена «мовній здібності» (в оригінальному тексті – *language*

ability). Проте ця концепція заклала основи теорії комунікативної компетенції.

Відома концепція Д. І. Ізаренкова, згідно з якою комунікативна компетенція формується взаємодією трьох основних, базисних складових – мовної, предметної та прагматичної компетенцій. Мовна компетенція пов'язана з лінгвістичною стороною організації комунікативних одиниць, вона забезпечує формування в мовця вміння будувати граматично правильні і осмислені висловлювання; предметна компетенція відповідає за зміст висловлювань, вона забезпечує отримання знань про ті фрагменти світу, який виступає предметом мовлення; прагматична компетенція розкриває комунікативні наміри мовця, умови спілкування, формуючи в мовця здатність використовувати висловлювання в певних мовних актах, співвідносячи їх з інтенціями і умовами (ситуаціями) спілкування [11, с. 56].

На основі різних визначень поняття «комунікативна компетенція» і складу компонентів (або субкомпетенцій) в рамках структури можна виділити змістовні домінанти. М. В. Стурікова, простежуючи загальну тенденцію в формулюванні значення поняття «комунікативна компетенція», зауважує, що термін передбачає вміння співвідносити мовні засоби із завданнями і умовами спілкування, організовувати спілкування з урахуванням мовних норм і комунікативної доцільності [24, с. 28].

До схожих висновків приходять німецькі вчені (Gert Rickheit, Hans Strohner, Constanze Vorwerg), відзначаючи, що внутрішня структура поняття «комунікативна компетенція» повинна бути співвіднесена з ефективністю (*effectiveness*) і доречністю / адекватністю (*appropriateness*). Ефективність описує результат взаємодії. Доречність / адекватність пов'язує поняття з ситуативними умовами соціальної інтеракції [36, с. 16].

Комунікативна компетенція базується на мовних нормах, що забезпечують реалізацію комунікативного завдання за допомогою

адекватних механізмів взаємодії. Характеристики «мовна нормативність», «ефективність», «доречність / адекватність» є домінуючими, але по-різному деталізуються в різних концепціях і зазнають термінологічної модифікації. З нашої точки зору, ключовий зміст можна звести до двох аспектів: нормативності (на різних рівнях / ярусах мови) і прагматики, орієнтованої на зв'язок комунікантів (зв'язок як ключова мета мовної діяльності).

Розглянемо, наприклад, одну з сучасних зарубіжних моделей, що відрізняється багатокomпонентністю складу. М. Селсі-Мурсія (M. Celce-Murcia) виділяє соціокультурну, дискурсивну, мовну (*linguistic*), формульну (*formulaic*), інтерактивну і стратегічну компетенції. Мовна компетенція включає знання чотирьох типів (фонологічні, лексичні, морфологічні і синтаксичні), що представляють мовну нормативність [32, с. 47]. Формульна компетенція передбачає оперування готовими мовними кліше, стійкими виразами [32, с. 48], які дійсно грають важливу роль у природній комунікації. Інтерактивна компетенція включає знання про мовні акти (обмін інформацією, вираження думки, скарги тощо) і діалогову (діалогічну) взаємодію – як вербальне (ініціювання діалогу, зміна теми, переривання тощо), так і невербальне / паралінгвістичне (мова тіла, просторові параметри, тиша і паузи тощо) [32, с. 48-49]. Стратегічна компетенція орієнтована на комунікативні стратегії (ухилення від теми тощо).

У моделі комунікативної компетенції М. Каналі і М. Свейна (1980) на одному рівні розташовуються граматична, соціолінгвістична та стратегічна компетенції. Згодом М. Каналі (1983) доповнив цю концепцію дискурсивною компетенцією, фактично виділивши її зі соціолінгвістичної. Цікаво, що стратегічна компетенція описує застосування вербальних і невербальних комунікативних стратегій з метою:

а) компенсувати порушення цілісності комунікації, що виникають через обмеження умови або недостатнього рівня комунікативної компетенції за одним або декількома параметрами;

б) підвищити ефективність комунікації.

У першому випадку мова йде про такі компенсаторні стратегії, як перефразування (в разі забування), уникнення певних слів тощо. Прикладом стратегій, орієнтованих на підвищення ефективності, може служити навмисне уповільнення мови для створення риторичного ефекту або спрощення (адаптації) мови для забезпечення розуміння, якщо мовець не готовий до сприйняття звичного темпу і звичної лексики мовця [31, с. 10-11].

Мова виникає при підключенні прагматичного виміру (на всіх рівнях). Прагматика (в традиції Ч. У. Морріса) – це розділ семіотики, що вивчає відносини між знаковими системами і тими, хто їх використовує.

Прагматичний компонент задає відношення знаків до суб'єктів, які їх створюють, відтворюють, сприймають і інтерпретують. Зміст (предметність) оформлюється відповідно до мовної нормативності, припускаючи співвіднесеність з прагматичним виміром: інтенціями і контекстом, інтерпретується в залежності від схильності комунікантів.

Таким чином, актуальність нашого дослідження підтверджується неоднозначним підходом до визначення поняття комунікативної компетенції, наукові розбіжності, якої стосуються змісту поняття і його структури, спостерігаються з часів запровадження терміну і дотепер. Комунікативна компетенція являє собою готовність до реалізації комунікативної взаємодії за допомогою адекватного застосування вербальних і невербальних засобів. При її розвитку акцент переноситься на ефективність виконання комунікативного завдання в заданих інтерактивних контекстах.

1.2. Особливості формування комунікативної компетенції учнів закладів загальної середньої освіти

В основній школі посилюється значимість принципів індивідуалізації і диференціації навчання, більшого значення набуває використання проектної методики та сучасних технологій навчання іноземної мови (в тому числі інформаційних). Вивчення іноземної мови в основній школі спрямоване на досягнення наступних цілей: розвиток іншомовної комунікативної компетенції в сукупності з її складовими [28, с. 5-6].

Сучасні принципи комунікативного навчання іноземної мови вимагають обліку відповідних дидактичних принципів «доступності», «вікових та індивідуальних особливостей учнів», «послідовності і систематичності в навчанні». У своїй роботі вчитель керується наступними положеннями, характерними для комунікативного навчання спілкуванню іноземною мовою: про комунікативну спрямованість навчання всіма видами мовної діяльності і засобам мови, про стимулювання активності учнів, про індивідуалізацію навчання, про ситуативну організацію процесу, про новизну і інформативність навчального процесу (І. Бім, Є. І. Пасов) [6, с. 29].

У процесі формування комунікативної компетентності учнів основної школи на уроках іноземної мови необхідно враховувати особливості цієї вікової групи, які обумовлюють результативність та ефективність цього процесу. До особливостей навчально-пізнавальної діяльності цієї вікової групи відносяться:

- гра, яка є важливою умовою організації навчально-пізнавальної діяльності учнів (рольові ігри, драматизація можуть сприяти успішній організації іншомовного спілкування з урахуванням вікових особливостей учнів через постановку різних рольових діалогів, дитячих казок тощо);

- в учнів розвиваються навички самостійного відбору змісту і способів реалізації навчально-пізнавальної діяльності (розвиток цих навичок обумовлюють суб'єктну позицію учнів у навчально-виховному процесі);

- учні здатні дати об'єктивну самооцінку своєї навчально-пізнавальної діяльності (здатність до об'єктивної рефлексії є важливою умовою розвитку комунікативної компетенції учнів) [17, с. 9-15].

Необхідно також розглянути вікові психологічні особливості учнів, які впливають на формування комунікативної компетенції. На думку психологів підлітковий період – найбільш складний з усіх дитячих вікових груп, пов'язаний зі становленням особистості. Саме на даному етапі закладаються основи морального виховання, формуються соціальні установки, ставлення до себе, до суспільства, формуються цінності і переконання [19, с. 15].

Зміна діяльності, розвиток спілкування перебудовують і пізнавальну, інтелектуальну сферу підлітків. У першу чергу дослідники відзначають зменшення поглиненості навчанням, властиве молодшому школяреві. До моменту переходу в середню школу діти помітно розрізняються за багатьма параметрами, зокрема:

1) по відношенню до навчання – від відповідального до байдужого;

2) по загальному розвитку – від високого рівня до дуже обмеженого кругозору і поганого розвитку мови;

3) за обсягом і міцністю знань (хоча б в межах шкільної програми);

4) за способами засвоєння матеріалу – від уміння самостійно працювати, здобувати знання до повної їх відсутності і заучування матеріалу дослівно на пам'ять;

5) за вмінням долати труднощі в навчальній роботі – від наполегливості до утриманства в формі хронічного списування;

6) за широтою і глибиною пізнавальних інтересів

Виразність дефектів навчальної діяльності може бути різною, але після 5-го класу вони можуть привести до наслідків незворотного характеру – нездатності самостійно засвоювати новий матеріал, особливо той, що ускладнюється, формувати індивідуальний стиль розумової діяльності. Виявлено, що зміна типу викладання (замість одного вчителя з'являється 5-6) важко дається всьому класу, але особливо дітям з дефектами навчальної діяльності [3, с. 28].

Саме в підлітковому віці з'являються нові мотиви навчання, пов'язані з формуванням життєвої перспективи і професійних намірів, ідеалів і самосвідомості. Вчення для багатьох набуває особистісний сенс і перетворюється в самоосвіту [3, с. 47].

Таким чином, підлітковий період є періодом, коли в мисленні дитини відбуваються значні зміни, які провокують поворот уваги від зовнішнього світу до самого себе. А конкретно навчальна діяльність переходить на новий, більш високий рівень. Вона стає діяльністю, спрямованою на самоосвіту і самовдосконалення учнів.

Правильно розроблена методика викладання дозволяє впроваджувати матеріал найбільш ефективним чином, а також підтримує інтерес до навчання серед підлітків. Основними завданнями розвитку в підлітковому віці А. М. Пріхожанін вважає:

- 1) оволодіння базовими шкільними знаннями і вміннями;
- 2) формування вміння вчитися в середній школі;
- 3) розвиток навчальної мотивації та інтересів;
- 4) розвиток навичок співпраці з однолітками, уміння змагатися з іншими, правильно і різнобічно порівнювати свої результати з успішністю інших;
- 5) формування вміння домагатися успіху і правильно ставитися до успіхів і невдач, розвиток впевненості в собі;
- 6) формування уявлення про себе як про вмілу людину з великими можливостями розвитку [21, с. 18].

Підводячи підсумки дослідження особливостей підліткового віку, ми можемо виявити кілька основних моментів, які властиві даній ступені розвитку. По-перше, для підлітків характерно почуття самотійності, яке допомагає їм виступати окремими суб'єктами навчальної діяльності. По-друге, сама діяльність виходить на новий високий рівень, який допомагає учням розвивати схильність до самоаналізу, а, отже, до саморозвитку і самопізнання. Так само варто відзначити, що ігрова діяльність це доступний, корисний, ефектний метод виховання самотійності мислення учнів середньої ланки. Вона не вимагає спеціального матеріалу, певних умов, а вимагає лише знання самої гри. При цьому необхідно враховувати, що пропонувані ігри будуть сприяти розвитку самотійності мислення лише в тому випадку, якщо вони будуть проводитися в певній системі з використанням необхідної методики залучення вербальних і невербальних засобів.

1.3. Використання ігрових технологій на уроці французької мови

Гра, будучи простим і близьким дитині способом пізнання навколишньої дійсності це найбільш природний і доступний шлях до оволодіння іноземною мовою, тими чи іншими знаннями, вміннями, навичками. Своєю головною метою ігрова технологія визнає зростання мотиваційної активності у школярів. Серед основних завдань можна виділити те, що ігрові технології сприяють в цілому підвищенню рівня мотивованості до вивчення іноземної мови, а також підтримці інтересу і довірливої уваги до оволодіння новим граматичним матеріалом.

Ігрова технологія навчання – це така технологія організації навчального процесу, яка передбачає створення педагогічних умов навчання і виховання за допомогою ігрової діяльності, як компоненту педагогічної культури, де вивчаються форми і методи оптимізації ігрової

діяльності сучасного покоління, засіб активізації психічних процесів, засіб діагностики, корекції та адаптації до життя, досліджуються соціальні емоції, супроводжують ігровий феномен [1, с. 135].

При використанні ігрових технологій на уроках, слід дотримуватись таких умов:

- 1) відповідність гри навчально-виховним цілям уроку;
- 2) доступність для учнів певного віку;
- 3) помірність у використанні ігор на уроках.

Ігри повинні відповідати рівню підготовки учнів і бути необхідними для проходження певного граматичного або лексичного матеріалу. За допомогою гри добре відпрацьовується вимова, активізується лексичний і граматичний матеріал, розвиваються навички аудіювання, усного мовлення. З її допомогою можна зняти психологічну втому; її можна використовувати для мобілізації розумових зусиль учнів, для розвитку у них організаторських здібностей, прищеплення навичок самодисципліни, створення обстановки радості на заняттях [18, с. 69].

Цілями ігрового навчання школярів є:

- розвиток мислення засобами іноземної мови;
- підвищення мотивації вивчення предмета;
- забезпечення особистісного зростання кожного учасника гри;
- сприяння вдосконаленню вмінь активно і доброзичливо взаємодіяти один з одним.

Використання різноманітних прийомів навчання сприяє закріпленню мовних явищ в пам'яті, створенню більш стійких зорових і слухових образів, підтримці інтересу і активності учнів [5, с. 9-13].

Навчальні ігри допомагають зняти втому, подолати мовний і психологічний бар'єри. Їх використання підвищує інтерес до предмета, дозволяє сконцентрувати увагу на головному – оволодінні мовними навичками в процесі природної ситуації спілкування під час гри [29, с 46].

Як зазначає О. М. Соловова, в іграх, спрямованих на розвиток комунікативних навичок можуть виникнути такі проблеми:

1) учні соромляться говорити іноземною мовою, бояться зробити помилки і таким чином піддати себе критиці з боку викладача і учнів;

2) учням нічого сказати з обговорюваної проблеми, у них немає достатньої інформації з певного питання і рідною мовою;

3) учні не розуміють мовне завдання, а значить, і те, що треба робити;

4) у учнів не вистачає мовних і мовленнєвих засобів для вирішення поставленого завдання;

При парних і групових формах роботи учні часто переходять на використання рідної мови і допускають багато помилок [21, с. 118].

Мовні ігри, допомагаючи засвоїти різні аспекти мови (фонетику, лексику, граматику, синтаксис, стилістику), діляться відповідно на фонетичні, лексичні, граматичні, синтаксичні, стилістичні. Мовні ігри сприяють активізації учнів на заняттях, розвивають їх мовну ініціативу.

Мовленнєві ігри націлені на формування вміння в певних видах мовленнєвої діяльності. Кожному виду мовленнєвої діяльності відповідає певний вид навчальної гри, націленої на навчання аудіювання, навчання монологічного і діалогічного мовлення, навчання читання і навчання письму. За формою проведення виділяють ігри предметні, рухливі з вербальним компонентом, сюжетні або ситуаційні, рольові, ігри-змагання, інтелектуальні ігри (ребуси, кросворди, чайнворди, шаради, вікторини тощо), ігри-взаємодії (комунікативні, інтерактивні) [14].

За способом організації гри, вони бувають комп'ютерні і некомп'ютерні, письмові та усні, з опорами і без опор, імітаційно-моделюючі, креативні тощо. За ступенем складності виконуваних дій всі навчальні ігри поділяються на «прості» (моноситуаційні) і «складні» (поліситуаційні), а за тривалістю проведення вони поділяються на тривалі

і нетривалі. За кількісним складом учасників гри підрозділяються на індивідуальні, парні, групові, командні і колективні [15, с. 56].

Досить інформативною є класифікація М. Ф. Строніна.

М.Ф. Стронін ділить гри на два розділи:

1. Перший розділ складають граматичні, фонетичні, лексичні та орфографічні ігри, які сприяють створенню мовних навичок. Звідси його назва «Підготовчі гри». Розділ відкривають граматичні ігри, оскільки знання граматичних основ, на думку автора, створює можливість для переходу до активної мови учнів. Для того, щоб нові правила граматики були засвоєні учнями, необхідно не тільки виконати вправи, дані після правила в підручнику, але й закріпити їх за допомогою ігрового процесу. Справа в тому, що не обов'язково вчити напам'ять правила в тому вигляді, в якому вони представлені в різних підручниках, головне зрозуміти і запам'ятати правильне вживання тієї чи іншої конструкції і вміти її використовувати як в письмовій формі, так і в усній. За граматичними слідує лексичні ігри, спрямовані на відпрацювання і запам'ятовування нових слів і виразів. Фонетичні ігри служать для коригування вимови на етапі формування мовних навичок і мовленнєвих умінь. Формуванню та розвитку лексичних і вимовних навичок сприяють орфографічні ігри, основна мета яких – освоєння правопису вивченої лексики. Більшість ігор можуть бути використані в якості тренувальних вправ на етапі як первинного, так і для подальшого закріплення мовних навичок [23, с. 45].

2. Другий розділ називається «Творчі ігри». Мета цих ігор – сприяти подальшому розвитку мовних навичок і умінь. Можливість проявити самостійність у вирішенні мовленнєвих завдань, швидка реакція під час спілкування, максимальна мобілізація мовних навичок – характерні якості мовного уміння – можуть бути виявлені, на думку М. Ф. Строніна, в аудитивних і мовних іграх, складаючих цей розділ. Ігри цього розділу тренують учнів творчо використовувати мовні навички [23, с. 57].

На заняттях з іноземної мови великого поширення набули рольові ігри. У них учні включаються в модульовану ситуацію, що вимагає від них прийняття рішення на основі аналізу ситуації. Рольова гра передбачає розподіл учнів по ролям і розігрування ситуацій спілкування відповідно до заданої теми і ролей учнів. В ході гри викладач не виправляє помилки, а лише непомітно для учнів записує їх, щоб на наступному занятті обговорити найбільш типові [39, с. 27]. Наприклад, І. П. Гладіліна вважає, що в суспільстві люди воліють мовчати, якщо знають, що їх мова викличе негативну реакцію співрозмовника. Подібно до цього учні, кожену помилку яких виправляє викладач, втрачають основну думку висловлювання і бажання далі продовжувати бесіду [7, с. 34]. У тимчасовому плані рольові ігри являють собою відносно цілісний цикл керованої взаємодії між викладачем і учнями, який складається з трьох етапів: підготовки рольової гри, її проведення і колективного обговорення результатів.

Отже, незважаючи на позитивні моменти для учнів, для викладача існує певний спектр труднощів. Викладачеві іноземної мови необхідно володіти творчими здібностями. Він повинен бути хорошим організатором, сценаристом і режисером. При відсутності цих якостей, у викладача можуть виникнути великі труднощі в процесі створення гри, а так само в проведенні її на уроці, оскільки учні швидко втратять зацікавленість до ігрового процесу.

РОЗДІЛ 2

ІГРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЕВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ НА УРОКАХ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

2.1. Аналіз шкільних програм та підручників в аспекті формування комунікативної компетенції

В цьому підрозділі метою нашого аналізу є проаналізувати вітчизняні та зарубіжні підручники на предмет ефективного втілення потенціалу ігрових технологій при формуванні мовленнєвої компетенції на уроці французької мови в 9-му класі.

Перед аналізом підручників необхідно визначити методичні рекомендації щодо навчальних програм для основної школи, наведені в Наказі МОН від 11.08.2020 №1/9-430.

У 5-11 класах закладів загальної середньої освіти освітній процес здійснюється відповідно до таких типових освітніх програм: «Типова освітня програма закладів загальної середньої освіти II ступеня», затверджена наказом МОН від 20.04.2018 № 405;

«Типова освітня програма закладів загальної середньої освіти III ступеня», затверджена наказом МОН від 20.04.2018 № 408 (у редакції наказу МОН від 28.11.2019 №1493 зі змінами, внесеними наказом МОН від 31.03.2020 № 464).

Зміст навчання створюється завдяки засадам оволодінню іноземною мовою, враховуючи контекст міжкультурної парадигми, яка розуміє у собі вивчення мови народу, який нею спілкується та культури цього народу. Він також гарантується єдністю процесуального, предметного та емоційно-ціннісного компонентів. Такий підхід обумовлює формування готовності до міжкультурної комунікації у межах типових сфер, тем і ситуацій спілкування, визначених навчальною

програмою. Після закінчення 9-го класу учні загальноосвітнього навчального закладу, які вивчають першу іноземну мову, досягають рівня A2+, учні спеціалізованої школи з поглибленим вивченням іноземної мови – рівня B1, а ті, хто оволодіває другою іноземною мовою, – рівня A2. Ці рівні визначають результати навчальних досягнень у кожному виді мовленнєвої діяльності та узгоджуються із Загальноєвропейськими Рекомендаціями з мовної освіти.

Завдання навчальної програми полягає у формуванні вмінь:

- здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою;
- розуміти на слух зміст автентичних текстів;
- читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту;
- здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань;
- адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб усвідомленого оволодіння іноземною мовою;
- використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови нестачі наявних мовних засобів;
- критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб;
- висловлювати свої думки, почуття та ставлення;
- ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування;
- обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб;
- ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов.

У процесі навчання іншомовного спілкування комплексно реалізуються освітня, виховна і розвивальна функції.

Провідним засобом реалізації вказаних завдань є компетентнісний підхід до організації навчання у загальноосвітній школі на основі ключової компетентності як результату навчання.

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здорове життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх навчальних предметів і є метапредметними. Виокремлення в навчальних програмах таких інтегрованих змістових ліній, як «Екологічна безпека та сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість та фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння з різних предметів у реальних життєвих ситуаціях. Інтегровані змістові лінії реалізуються під час вивчення іноземної мови у спеціалізованих школах із поглибленим вивченням, у загальноосвітніх навчальних закладах, а також під час вивчення другої іноземної мови. Діяльність та уміння із змістових ліній добираються відповідно до комунікативної потреби, тематики ситуативного спілкування, віку та рівня підготовленості учнів.

Навчально-пізнавальна діяльність учнів на кінець 9-го класу у підсумку має опиратися на:

- розуміння учнем основного змісту чіткого нормативного мовлення, зокрема коротких розповідей на знайомі теми, що регулярно зустрічаються у школі, на дозвіллі тощо;
- використання широкого діапазону простих мовленнєвих засобів у більшості ситуацій, які виникають під час подорожі чи перебування у країні мови, яка вивчається. Готовність без підготовки вступати у розмову на теми, що стосуються особистих інтересів, або теми, пов'язані з повсякденним життям (напр., сім'я, хобі, навчання, подорож, останні новини);

- вільний опис учнем одного із багатьох предметів, які належать до кола його/її інтересів, упорядковуючи свій опис у лінійну послідовність.

В програмі підручника повинно бути включено такі теми як: *Я, моя родина, мої друзі; Природа і погода; Одяг; Засоби масової інформації; Молодіжна культура; Наука і технічний прогрес; Україна; Франкомовні країни; Робота і професія.*

Важливою передумовою для успішної реалізації провідних функцій учителя з цієї навчальної дисципліни є аналіз підручника, за яким проходить вивчення іноземної мови. Передусім конструктивно-планувальної, освітньої, розвивальної, виховної, організаторської. Для нашого дослідження актуальним є питання відповідності підручника навчально-методичним рекомендаціям та потенціалу реалізації ігрових технологій для розвинення комунікативних навичок.

Для порівняння та аналізу ми обрали підручник Французька мова (5-й рік навчання) за Чумак Н. П., Кривошеєва Т. В., Французька мова (5-й рік навчання) за Клименко Ю., Навчально-методичний комплекс з французької мови «*Adomania*» за Gallon F., Himber C., Reboul A., та Навчально-методичний комплекс з французької мови «*Amis et compagnie*» за Samson C.

Першим розглянемо підручник Французька мова (5-й рік навчання) за Чумак Н. П., Кривошеєва Т. В. [27]. За змістом підручник ділиться на сім юнітів. Перший юніт містить навчальний матеріал відповідний темам *Я, моя родина і друзі* та частково *Одяг*. Другий юніт цілком присвячено розгляду тем *Робота і професія* та *Засоби масової інформації*. Третій юніт розглядає тему *літератури*, що не відповідає програмі. Четвертий розглядає *Україну*. П'ятий *Францію*. Шостий юніт присвячено *Молодіжній культурі*. В останньому юніті міститься інформація про природу і погоду. Тож можна сказати, що не всі теми, затвержені Міністерством присутні в цьому підручнику. Необхідно

відмітити, що тема Одяг розглянута в ньому дуже опосередковано, а тема Наука і технічний прогрес відсутні зовсім. В кінці підручника надано транскрипції для аудіозавдань, тестові завдання по темам, граматичний довідник та франко-український та україно-французький словник.

Підручник 2017 року зробив великий крок вперед від видань минулих років. За бажанням вчитель може розширити потенціал використання даного НМК, додавши до підручника робочий зошит з тренувальними вправами, збірник тестів, зошит з граматики та книгу для читання.

Кожен юніт підручника ділиться на три уроки – *Leçons*, які закінчуються проектним завданням – *Projet*. Кожен юніт комплексно включає кожен аспект навчання. Спочатку вводиться нова граматики та лексика, які відпрацьовуються за допомогою читання та підсумкових завдань. Наступним етапом є фонетичні вправи. Закінчуються уроки розділом *Communication*, де учні працюють з говорінням.

Недоліком ілюстративної наочності даного підручника є погана якість зображень, що може викликати труднощі і зменшити зацікавленість учнів у виконанні вправи. Також можна відмітити, що техніка, одяг та хобі підлітків на ілюстраціях також не підходить сучасному етапу розвитку, тому не відповідає інтересам і потребам учнів.

Нажаль ігрових технологій в підручнику замало. В кожному уроці присутня одна рольова гра на створення діалогу за темою.

Наступним ми розглянули Французька мова (5-й рік навчання) за Клименко Ю. [13]. Підручник укладено відповідно до нової програми з ІМ, рекомендованої МОН України для оволодіння французькою мовою в 9-му класі загальноосвітніх навчальних закладів. Зміст видання побудовано за тематико-ситуативним принципом. Організація навчального матеріалу забезпечує інтегрований розвиток навичок і вмінь аудіювання, говоріння, читання, письма та передбачає використання

інтерактивних методів навчання. Підручник вдало реалізує комунікативний підхід до викладання та вивчення іноземних мов.

Структура підручника є чіткою і послідовною, вона відображає специфіку предмету іноземна мова, яка полягає у тому, що провідним компонентом змісту навчання іноземної мови є не основи наук, а способи діяльності – навчання різних видів мовленнєвої діяльності: говоріння, читання, аудіювання, письма. Всього в підручнику 7 юнітів, кожен з яких відповідає темам, наданих МОН України: *Unité 1* – Я, моя сім'я і друзі, *Unité 2* – Погода і природа, *Unité 3* – Наука і технічний прогрес, *Unité 4* – Робота і професія, *Unité 5* – Засоби масової інформації, *Unité 6* – Молодіжна культура, *Unité 7* – Франкомовні країни та Україна. Однак тема Одяг не розглядається в цьому підручнику. Після семи юнітів є граматичні тести, граматичний довідник та словник. Кожен юніт розподілено на 4 підрозділи, розраховані на 2-3 уроки – *Leçons*. Кожен юніт закінчується текстом для читання, *Page de civilisation* та списком слів.

Підручник складено з використанням великої кількості яскравих малюнків, фото та ілюстрацій. Кожен з них є актуальним для сучасних підлітків і відповідає їх інтересам і стимулює розвиток комунікативних навичок. Наприклад, в одному з юнітів, який за рекомендаціями МОН збігається з інтегративною лінією «Екологічна безпека» та відповідає темі програми *Природа і погода* надано фото екологічних проблем.

Передбачається формування вмінь та навичок для самостійного розв'язування комунікативних завдань французькою мовою в усному мовленні, читанні, аудіюванні та письмі в межах визначених тем та сфер спілкування. Кожний юніт розвиває всі чотири аспекти навчання: читання, письмо, аудіювання та говоріння. Враховано навчання міжособистісного спілкування; розширення обсягу лінгвокраїнознавчих знань. Зміст підручника підібрано таким чином, що створюється відповідна мотивація, стимулюються мисленнєво-мовленнєві функції, актуалізуються отримані раніше лінгвістичні знання, мовленнєві засоби.

Максимально вдалимими зразками НМК з французької мови, на нашу думку, можна назвати підручники закордонних видань *CLE International*, *Hachette*, які створюють свої друковані продукти за такими основними принципами: системність (матеріал відбирається за системою та відтворюється з певною послідовністю, що забезпечує цілісність навчального процесу); обов'язкове базування змісту на міжпредметних зв'язках; урахування вікових особливостей учнів їхні зміни в процесі навчання. На відміну від українських творців підручників, автори іноземних видань чітко дотримуються цих принципів. Крім того, підручники іноземних видань використовують вправи, близькі з форматом до завдань зовнішнього незалежного оцінювання та міжнародних сертифікатів *KET*, *FCE*, *CAE*, *IELTS*, *TOEFL* та інших.

Найбільшою цінністю підручників іноземних видань є застосування завдань, які мають яскраво виражений комунікативний характер та спираються на соціальний досвід учня.

Першим з зарубіжних НМК ми розглянули «*Adomania*» за Gallon F., Himber C., Reboul A. [35].

НМК має чітку структуру, поділений на розділи (юніти), де окремо виділені теми для опрацювання лексики, граматики, письма, говоріння та аудіювання. Всі юніти відповідають темам програми МОН: *Étape 1* – Я. моя сім'я і друзі, *Étape 2* – Одяг, *Étape 3* – розглядає тему різноманітних навичок та талантів, що не передбачено програмою, *Étape 4* – Природа і погода, *Étape 5/8* – Наука і технічний прогрес, *Étape 6* – Засоби масової інформації, *Étape 7* – Робота і професії. В НМК відсутні теми України та Франкомовних країн, що викликає необхідність вчителя використовувати додаткові матеріали. Слова є досить цікавими та загальноживаними у повсякденному мовленні. За допомогою відповідних вправ учні можуть закріпити та перевірити свої знання. Крім цього в підручнику додано *Les actes de parole*, де надано схеми та фрази для комунікативних ситуацій. За

тим самим принципом в кінці додано *Précis grammatical* – секція на перевірку граматичних тем.

Завдання комплексу відповідають завданням ДПА, що допомагає учням підготуватися і звикнути до нового типу завдань.

Найбільш важливим є те, що теми для *Communication* та *Phonétique* є цікавими та актуальними для сучасних підлітків. Надано завдання з ілюстраціями на різноманітні комунікативні ситуації.

Великим недоліком, як іноземного НМК, є нестача українознавчого матеріалу, який допоміг би краще вивчити і більше дізнатися про Україну.

До підручника додаються диски. Також учні мають можливість виконувати завдання у друкованому зошиті та слухати аудіозаписи. А нам відомо, що досконале вивчення іноземної мови без можливості почути і зрозуміти носія мови є неможливим. А робота з інтерактивними завданнями є важливим невербальним засобом розвитку всіх аспектів навчання.

Наочність у вигляді фото та ілюстрацій до завдань присутні майже на кожній сторінці і є яскравими, зрозумілими, актуальними для сучасних підлітків.

Останнім НМК розглянемо «*Adosphere 4*» за Gallon С. та Macquart-Marin С. [36].

Adosphere створений з метою підготувати учнів до успішної здачі випускних іспитів і вступу до вищих навчальних закладів, розвинути у них різноманітні вміння і навички, необхідні для навчання в вузі і успішної кар'єри. НМК складається з підручника *Livre de l'élève* та робочого зошита *Cahier d'activités*. Є також книги для вчителів та диски-озвучування.

Підручник складається з юнітів, які присвячені темам за МОН. *Module 1* – Засоби масової інформації, *Module 2* – Я, моя сім'я і друзі та Одяг, *Module 4* – Молодіжна культура, *Module 5* – Робота і професії,

Module 6 – Наука і технічний прогрес, *Module 7* – Франкомовні країни, *Module 3* – так само, як і попередній НМК присвячено темі, якої не має в програмі.

Сучасний, глибокий і актуальний зміст курсу, заснований на міжпредметному і міжкультурному матеріалі, розвиває і підтримує постійний інтерес учнів і викладачів до досліджуваного матеріалу.

Adosphere допомагає учням цікаво підготуватися до здачі іспиту з французької мови, дає можливість регулярно перевіряти рівень своєї підготовки, розвиває у них метапредметні навички, необхідні їм для постійного самовдосконалення та самореалізації.

Кожен модуль поділено на 3 уроки, які містять усі необхідні ресурси для формування та вдосконалення комунікативних навичок.

Наочність яскрава, актуальна та спонукає до комунікації.

Велика кількість різноманітних вправ тренувального і творчого характеру, завдання на самооцінку розширюють фактичні знання учнів в області лексики і граматики сучасної англійської мови, вдосконалюють їх мовні та компенсаторні вміння і навички.

В підсумку наведемо таблицю по чотирьом розглянутим підручникам (Див. Дод. А).

2.2. Система ігрових технологій для учнів середньої школи

Аналіз проведення уроків вчителями іноземних мов показав, що особливе значення для посилення комунікації має проксемічний аспект невербальних засобів, тобто просторове розміщення учнів. При навчанні говорінню іноземною мовою вчителі пропонують розміщати учнів не «потилицею один до одного», як це прийнято в класі, а в один ряд чи обличчям один до одного, що суттєво підвищує комунікабельність учнів. Настільні ігри спонукають до спілкування, а спілкування, це те, найважливіше, заради чого ми і вчимо іноземну мову. Говоріння – одна з

найскладніших навичок, і настільні ігри приносять значну користь для розвитку і вдосконалення навичок говоріння. Опинившись в умовах гри, учень швидше знаходить потрібні слова. Таким чином, гра робить навчання набагато ефективніше, знижує мовний бар'єр, великий відсоток лексики переходить з розряду пасивної в активну. Коли учні розкуті, знімається напруга, підвищується уважність і матеріал засвоюється набагато швидше. Ігри – це змагання. Здорова конкуренція хороша для мотивації і для того, щоб змусити більше вкладати сили в вивчення мови. Настільні ігри допомагають поповнювати словниковий запас. Крім того, учні самі беруть активну участь в створенні ігор.

Проаналізувавши методичну літературу, ми створили універсальне ігрове поле, в яке включені 9 різних ігор. На ігровому полі розташовано 62 ігрові осередки, з символічним позначенням гри – завдання: «*Vocabulaire*» («Словник»), «*Questions*» («Запитання»), «*Vidéo*» («Відео»), «*Connaissez vos camarades de classe*» («Чи знаєте ви своїх однокласників»), «*Prépositions*» («Прийменники»), «*Les Actes de Parole*» («Мовленнєвий акт»), «*Quiz*» («Вікторина»), «*Conférence de presse*» («Пресконференція»), «*Conseiller*» («Порадник»), «*Joker*» («Джокер»).

Перша гра «*Vocabulaire*» побудована за принципом відомої настільної гри «*Alias*» або «Скажи інакше», де потрібно пояснити іншими словами слово. Під час пояснення слів можна використовувати синоніми і антоніми, асоціації, визначення, головне не використовувати однокореневі слова. Мовним матеріалом служать слова, словосполучення по темі розділу шкільної програми. Друга гра «*Questions*» це питання, які породжують питання. Наприклад, по темі «*Ma famille, Mes amis et moi*»: які б ти поставив питання своїй мамі про її дитинство? Учні самі придумують «питання, які породжують питання» і самі задають їх. Це прекрасна можливість підготовки до обов'язкового випускного іспиту за курс середньої школи. Наступна гра «*Connaissez vos camarades de classe*» спрямована на висловлення своїх припущень щодо теми розділу і

обізнаності про життя своїх однокласників. Наприклад, при вивченні теми «*La nature*», учні висилають вчителю фото свого місця мрії, інші намагаються здогадатися, чия це кімната і яким чином це місце відображає індивідуальність. Якщо учасник гри потрапляє на поле «*Conférence de presse*», він виходить до дошки і відповідає на будь-які питання однокласників по темі уроку. За назвою інших ігрових осередків не складно здогадатися про їхній зміст: «*Prépositions*», «*Les Actes de Parole*», «*Quiz*», «*Conseiller*», «*Joker*».

Також, часто педагоги використовують широковідому гру «Мафія» на уроках задля розвитку говоріння. Гру можна модифікувати задля цілей та дотримання теми уроку. Так, наприклад, розглядаючи тему «*Travail et profession*», вчитель, готуючи картки гравців, може додати до ролі місцевого жителя його професію. Такі картки можуть виглядати так (Див. Дод. Б).

Професії, додані до карток мирних громадян, дають можливість учням, під час переговорів спиратись на професію гравця чи свою, щоб доказати свою правоту чи звинуватити іншого. Такі переговори допоможуть більше поринути в особливості тієї чи іншої професії та приміряти її на себе.

Перед початком такого ігрового уроку, вчитель пише на дошці слова, які будуть потрібні під час гри:

Мирні громадяни – *Les citadins, Les innocents, Les civils, Les citoyens pacifiques*.

Мафія – *Mafia, Criminel, Assassin*.

Вчинено злочин, вбивство – *crime, meurtre commis*

Підозрювати – *suspecter*.

Стверджувати – *alléguer, insister*.

Звинувачувати – *accuser, blâmer*.

Бути винним – *être coupable*.

Бути невинним – *être innocent*.

Голосування – *élection, vote*.

Стратити (передбачувану мафію) – *exécuter*.

Покарати, заточити до в'язниці – *punir, en prison*.

В якості одного з ефективних прийомів для розвитку комунікативної компетенції в навчальній діяльності можна назвати ігри у формі *пантоміми*. Наприклад, почуття головного героя тексту чи значення таких слів, як:

Гуляти – *faire une promenade*

Маршувати – *marcher*

Крастися – *ramper*

Шаркати – *mélanger*

Кульгати – *boiter*

Учні передають сенс за допомогою жестів і міміки, а не за допомогою словесного спілкування.

Учням пропонується описати жести і репліки до них (роздаються картки з описом і репліками). Одні учні читають репліки у довільному порядку, а інші показують відповідні їм жести.

Починаючи з 9-го класу і далі в старшій ланці, особливо якщо рівень мовної підготовки учнів досить високий, доцільно застосовувати сюжетно-рольові та ділові ігри. Це більш складні види ігрової діяльності, вони вимагають більш ретельної підготовки і з боку вчителя, і з боку учнів.

Одним з цікавих засобів є драматизація. Розглядаючи тему «Робота і професія» можна провести з учнями наступні завдання для відпрацювання діалогічного мовлення. Вправа на діалогічне мовлення. Форма проведення – рольова гра. Ціль драматичної гри - формувати вміння робити пропозицію, не погоджуватись із пропозицією, заохочувати співрозмовника до продовження розмови. Завдання: *Travailler en équipe de deux. Jouez la situation:*

a) *Vous recherchez un emploi d'été en France. Votre ami britannique essaie de vous encourager et vous propose différents métiers. Répondez à ces suggestions.*

b) *Votre ami ukrainien veut trouver un emploi d'été. Donnez quelques recommandations et encouragez-le. Utilisez le tableau ci-dessous pour mettre en scène votre conversation.* (Див. Дод. В)

Вправа на монологічне мовлення. Форма виконання – драматична гра. Ціль вправи: спонтанність мовлення, швидка мовленнєва реакція; розвивати логічне мислення. Завдання: *Faites un dialogue et jouez une scène «Parler d'un nouveau travail» composée de 20 lignes. Chaque ligne doit commencer par une lettre suivante de l'alphabet, jusqu'à ce que vous utilisiez toutes les lettres d'un alphabet. Le jeu commence par n'importe quelle lettre. Les élèves qui ne peuvent pas composer une phrase sont remplacés par un autre élève.*

Ігровими технологіями можна зацікавити учнів до комунікації, які прийшли на урок втомленими, наприклад, на останній урок після важкого навчального тижня.

Кінетичні гри забезпечать учнів необхідною енергією і додадуть різноманітності на уроці англійської мови. Використання рухливих ігор, або просто надання учням можливості рухатися на уроці – відмінний спосіб активізувати творчі здібності, розвинути їх фізичні та інтелектуальні якості, такі як спритність, увагу, спостережливість, логічне мислення.

Такі вправи та ігри можуть бути адаптовані під різний вік, але в основному розраховані на учнів 7-9 класів, з рівнем французької мови *élémentaire, pré-intermédiaire*.

Гра «*Tapettes à Mouches*» («Мухобійки»)

Для цієї гри вчитель заздалегідь готує картки з пройденими або новими словами і прикріплює до дошки. Потрібен також один суддя, який буде рахувати бали команд.

Учні діляться на дві команди. Команди стають в дві лінії. Двоє перших учнів з команд підходять ближче до дошки. Учитель видає їм мухобійки (*tapettes à mouches*). Потім учитель називає слово українською мовою і завдання учнів – якомога швидше вдарити по картці з французьким еквівалентом, «зачинити» це слово. Той, хто був першим – приносить один бал своїй команді і передає мухобійку наступному гравцю. Учень з іншої команди, який не встиг першим вдарити по слову, залишається біля дошки, поки не вдарить першим по наступному слову. Якщо учні вдаряють по слову, яке не є правильним перекладом – вони втрачають один бал.

Основна мета граматичних ігор: навчити учнів вживанню мовних зразків, що містять певні граматичні труднощі; практично застосовувати знання з граматики, створити природну ситуацію для вживання граматичних конструкцій в природних ситуаціях спілкування.

«*Absurdité*» («Абсурд»).

Мета: тренування *Le présent*. Учитель називає речення, які не відповідають дійсності. Наприклад: «*Nous portons des uniformes scolaires lorsque nous allons au théâtre*». Учні виправляють фрази, які неправильні з їх точки зору: «*On ne porte pas d'uniforme scolaire quand on va au théâtre*».

«*Ne dites pas non ni oui*» («Не кажіть ні так, ні ні»)

Діти діляться на дві команди, кожна повинна придумати загальні питання (час дієслова будь-який) і вибрати гравця, який буде представляти інтереси своєї команди. Завдання гравця – не відповідати односкладово «*Oui*» або «*Non*». За правильно побудоване питання і відповідь команди отримують бали. Наприклад:

- *As-tu un chat? – Bien sûr.*

- *Mais tu n'as pas de lapin, n'est-ce pas? – Pas encore.*

- *Tu aimes ton chat? – Je l'aime!!*

- *Est-elle noire? – Pas entièrement.*

«*Cacher - et - chercher dans l'image*»

Хід гри: Необхідна велика картинка з зображенням кімнати. Ведучий (один з учнів) «ховається» де-небудь на зображенні, пише на папері, куди він сховався і віддає її вчителю. Діти, задаючи загальні питання, «шукають» його на зображенні.

«*Dans la boutique*» («У магазині»)

Мета: закріплення нових слів по певній темі. На «прилавку» магазину розкладені картки із зображенням різних предметів одягу, які можна купити. Учні заходять в магазин, купують те, що потрібно.

P₁: *Bonjour!*

P₂: *Bonjour!*

P₁: *Avez-vous un chemisier rouge?*

P₂: *Oui, je l'ai. C'est ici.*

P₁: *Merci beaucoup.*

P₂: *Pas du tout.*

P₁: *Avez-vous une écharpe chaude?*

P₂: *Désolé, mais je ne l'ai pas fait.*

P₁: *Au revoir.*

P₂: *Au revoir.*

Орфографічні гри сприяють формуванню і розвитку комунікативних навичок. Основна мета цих ігор – освоєння правопису іншомовних слів. Частина ігор розрахована на розвиток пам'яті, інші – на відтворення орфографічного образу слова.

«*Insérer des lettres*» («Вставити літери»)

Мета: перевірка засвоєння орфографії в межах вивченого лексичного матеріалу. Утворюються дві команди. Дошка розділена на дві частини. Для кожної команди записані слова, в кожному з яких пропущені букви. Представники команд по черзі виходять до дошки, вставляють пропущені букви і читають слово.

Наприклад, лексика по темі «*La nature*»:

Écologie, deforestation, dioxyde de carbone, polluer, radioactivité, reboisement

L'écologie – екологія, *la deforestation* - вирубка лісу, *le dioxyde de carbone* – двоокис вуглецю, *polluer* – забруднювати, *la radioactivité* - радіоактивність, *le reboisement* - відновлення лісових масивів.

Ділові ігри найбільш підходять старшому етапові навчання, але їх можна використовувати з 9 класу, так як після нього багато учнів обирають спеціалізоване середнє навчання.

Ми обрали тематику співбесіди для сценарія ділової гри.

Ролі: Роботодавець, секретар, майбутні працівники.

Підготовчий етап:

1. Розподіл учасників по командам.
2. Вибір роботодавця в кожній команді.
3. Підготовка роздаткового матеріалу.

План ділової гри

1. Розподіл учасників по командам. До складу команди входять: Роботодавець і майбутні працівники.

2. Визначення умов і навичок, якими повинні володіти майбутні працівники.

3. Проведення співбесіди для прийняття на роботу.

4. Висновок викладача за результатами гри.

Сценарій ділової гри

Ситуація 1: Розподіл учасників по командам.

Учасники ділової гри розподіляються по 4 людини за стіл – по командам. Кожен роботодавець – є представником однієї з компаній. Він розповідає про свою компанію.

Ситуація 2. Визначення умов і навичок, якими повинен володіти майбутній працівник. Проведення анкетування.

Секретар розповідає про якості, якими повинні володіти майбутні фахівці. Фахівці проходять анкетування. За результатами анкетування вибираються учні, для проходження співбесіди.

Ситуація 3. Рід діяльності.

Роботодавець розповідає про рід діяльності, якою займатимуться майбутні працівники.

Ситуація 4. Співбесіда.

Роботодавець спільно з секретарем проводять співбесіду, і вибирають майбутнього працівника.

Ситуація 5. Висновок викладача за результатами ділової гри.

Після презентації всіма учасниками своїх стратегій вибору майбутнього фахівця, журі вибирає найбільш вдалі варіанти і розподіляє місця команд в конкурентному змаганні підприємств: I місце, II місце, III місце. Керівник гри підводить підсумки ділової гри з усіма учасниками.

Хід гри:

Employeur: - Bonjour! Laisse moi me présenter. Je m'appelle ... Je représente ... Mon entreprise ... est la société technologique multinationale allemande spécialisée dans les vêtements. Dans mon entreprise, nous produisons des tissus pour hommes, femmes et enfants. Nous avons besoin de... (manager, traducteur).

Secrétaire d'entreprise: - Nous avons besoin d'une personne qui a toujours été intéressée par l'économie, bonne en mathématiques. Une telle personne devrait travailler avec des gens. La personne doit être communicative, avoir de bonnes compétences sociales. (pour le manager)

- Nous avons besoin d'une personne qui a toujours été intéressée par les langues, qui a lu beaucoup de livres. La personne doit être intelligente, concentrée, réactive et polie. Vous devez parler couramment 3 langues: anglais, ukrainien, français. (pour interprète)

Employeur: - Le gestionnaire est une personne qui supervise des personnes dans une organisation. Les managers passent beaucoup de temps à communiquer.

- Les interprètes traduisent des mots parlés d'une langue à une autre. Si vous avez de parfaites compétences en communication, nous pouvons vous proposer ce poste dans notre entreprise.

C.S: - Comment vas-tu aujourd'hui?

Employé: - Je vais bien merci.

C.S: - Quels sont vos points forts pour ce poste?

Employé: - J'ai de grandes compétences en communication et je peux travailler avec différents types de personnes et en groupe. Je suis également motivé, discipliné et concentré.

Employeur: - Pourquoi avez-vous choisi notre entreprise?

Employé: - Je veux travailler dans une telle sphère de l'habillement.

C.S: - Avez-vous des qualifications et des caractéristiques personnelles particulières?

Employé: - Je crois que je suis parfait pour votre entreprise. J'ai les compétences nécessaires et de solides compétences en communication.

2.3. Фрагмент уроку з французької мови у 9 класі з використанням ігрових моментів

Тема: Projets

Підтема: Interrogeons-nous sur notre avenir

Цілі:

практичні:

- ознайомити учнів з новими ЛО;
- формувати навички вживання лексичних одиниць з теми;
- вдосконалювати навички діалогічного мовлення.

освітні:

- розширити знання учнів про культуру спілкування французькою мовою;
- формувати вміння вести бесіду.

розвиваючі:

- розвивати пам'ять, увагу, вміння логічно мислити;
- розвивати мовленнєву ініціативу учнів.

виховні:

- виховувати вміння уважно слухати інших;
- формувати норми ввічливості.

Обладнання: Gallon F., Himber C., Reboul A. Adomania 4. Hachette Livre, 2018. p. 89 [35].

Хід фрагменту	
Етап	Зміст роботи
<p>І. Мовленнєва зарядка</p> <p>Мета : удосконалити фонетичні та артикуляційні навички для подальшої мовленнєвої діяльності.</p> <p>Приєм : бесіда.</p> <p>Pr → É1, É2, É3...</p>	<p><i>Aujourd'hui on a le sujet intéressant qui peut vous aider dans votre avenir.</i></p> <p><i>Mais avant de commencer, répondez à mes questions!</i></p> <p><i>Pr : Pensez-vous à votre occupation future?</i></p> <p><i>Élève 1 : Oui, je pense à mon occupation future dès mon enfance.</i></p> <p><i>Pr : Quelle est votre profession de rêve?</i></p> <p><i>Élève 2 : Je rêve d'être dentiste.</i></p> <p><i>Élève 3 : Journaliste est ma profession de rêve.</i></p> <p><i>Pr : Quelle est la profession de vos parents?</i></p> <p><i>Élève 4 : Ma mère est professeur d'anglais.</i></p>

	<i>Élève 5</i> : Mon père travaille comme pilote d'avion.
<p>II. Основна частина.</p> <p>Етап 1. Презентація ЛО</p> <p>Мета : ознайомлення з новими ЛО.</p> <p>Прийом: послідовне повторення нового лексичного матеріалу за вчителем, читання нових слів і їх пояснення учнями по черзі, переклад на рідну мову.</p> <p>Pr → Gr</p> <p>Pr → E1, E2, E3</p>	<p><i>Alors, j'espère que vous comprenez qu'on parle de l'avenir et de tout ce qui y lié. Je vous propose de lire et d'expliquer ces mots nouveaux à la page 89.</i></p> <p>Le monde du travail</p> <p>Boulot (familier), m = job (familier), m = emploi, m</p> <p>consulter les offers</p> <p>CV, m (curriculum vitae)</p> <p>décrocher un stage</p> <p>lettre, f de motivation</p> <p>parcours professionnel, m</p> <p>salaire, m</p> <p>secteur, m d'activité</p> <p>stage, m (d'observation)</p> <p>un(e) stagiaire</p> <p>Les lieux de stage</p> <p>atelier, m</p> <p>bureau, m</p> <p>commerce, m</p> <p>entreprise, f</p> <p>usine, f</p> <p>Les professions ou métiers</p> <p>un(e) apprenti, -e</p> <p>balayer</p> <p>un(e) balayeur, -euse</p> <p>un(e) technicien, -ne de surface</p>

<p>Етап 2. Активізація ЛО</p> <p>Мета : зорієнтувати учнів на свідоме розуміння тексту, підготувати до ігрової ситуації.</p> <p>Прийом : презентація та прослуховування діалогів на запропоновану ситуацію.</p>	<p>un(e) chirurgie / chirurgie, f</p> <p>un(e) coiffeur, -euse / coiffure, f [35, с. 89].</p> <p><i>Et maintenant on va travailler en équipe de deux pour mieux étudier le lexique.</i></p> <p><i>Jouez la situation en utilisant les mots nouveaux :</i></p> <p><i>Vous, Gabrielle, adolescente française, recherchez un emploi d'été en France.</i></p> <p><i>Votre ami britannique, Adam, essaie de vous encourager et vous propose différents métiers. Répondez à ces suggestions.</i></p> <p><i>Utilisez le tableau ci-dessous pour mettre en scène votre conversation (Див. Дод. В)</i></p> <p><u>Modèle 1</u> (un(e) coiffeur, -euse ; coiffure)</p> <p><i>Élève 1 (Adam) : Salut, Gabrielle! Ça va? J'ai entendu que tu cherches un emploi d'été.</i></p> <p><i>Élève 2 (Gabrielle) : Salut, Adam! Tout va bien, merci! Oui, je le cherches. As-tu quelques idées?</i></p> <p><i>Elève 1 : Je peux t'imaginer comme une coiffeuse. Tu m'a dit que tu aimes ça.</i></p> <p><i>Élève 2 : Tu as peut-être un point. Ma tante travaille dans le salon de coiffure. Est-ce que tu penses que je dois y aller ?</i></p> <p><i>Élève 1 : Sans doute! Tu vas réussir. C'est un bon emploi d'été pour la première fois.</i></p> <p><i>Élève 2 : Merci, Adam!</i></p>
--	---

<p>Етап 3. Автоматизація ЛО</p> <p>Мета: вдосконалення навичок діалогічного мовлення за допомогою ігрової ситуації, формування навичок вживання ЛО, формувати вміння робити пропозицію і відмовлятися, заохочувати до розмови.</p>	<p><i>Élève 1</i> : Bonne chance, Gabrielle!</p> <p><u>Modèle 2</u> (<i>un(e) apprenti, -e</i>)</p> <p><i>Élève 3 (Gabrielle)</i> : Coucou, Adam!</p> <p>Comment vas tu?</p> <p><i>Élève 4 (Adam)</i> : Tout va bien, merci. Quoi de neuf, Gabrielle?</p> <p><i>Élève 3</i> : Rien de spécial, je cherche un job d'été et je n'ai aucune idée.</p> <p><i>Élève 4</i> : Tu serais géniale comme <i>apprentie</i> dans l'atelier de beauté. J'ai vu qu'on cherche des apprentis pour l'été.</p> <p><i>Élève 3</i> : C'est intéressant, mais je ne pense pas que je pourrais travailler dans cet atelier.</p> <p><i>Élève 4</i> : Je viens de proposer et tu choisis toi-même. En tout cas, bonne chance!</p> <p><i>Élève 3</i> : Merci, Adam!</p> <p><u>Exemple 1</u> (<i>un(e) technicien, - ne de surface</i>)</p> <p><i>Élève 1 (Adam)</i> : Salut, Gabrielle! Ta mère m'a dit que tu cherches un emploi d'été. Est-ce que c'est vrai?</p> <p><i>Élève 2 (Gabrielle)</i> : Salut, Adam! Oui, c'est vrai. Je le cherche déjà une semaine et je ne trouve rien.</p> <p><i>Élève 1</i> : C'est difficile pour la première fois. Je peux te voir comme <i>technicienne de</i></p>
--	--

<p>Приєм: складання діалогів на запропоновану ситуацію з використанням нових ЛО.</p>	<p><i>surface</i>. À propos on l'a besoin dans le café de ma tante.</p> <p><i>Élève 2</i> : C'est certainement une possibilité. Veux-tu aller avec moi, pour me soutenir?</p> <p><i>Élève 1</i> : Bien sûr, Gabrielle!</p> <p><i>Élève 2</i> : merci, Adam!</p> <p><u>Exemple 2</u> (<i>un(e) technicien, - ne de surface</i>)</p> <p><i>Élève 3</i> : Coucou, Adam! J'ai besoin de ton aide!</p> <p><i>Élève 4</i> : Gabrielle, qu'est-ce qui se passe?</p> <p><i>Élève 3</i> : Je cherche un emploi d'été et je ne trouve rien. Je veux acheter un cadeau pour ma mère et je n'ai pas d'argent.</p> <p><i>Élève 4</i> : Dans l'atelier de beauté où ma tante travaille on cherche des <i>techniciens de surface</i>. Veux-tu essayer?</p> <p><i>Élève 3</i> : Je n'aime pas vraiment ce genre de choses.</p> <p><i>Élève 4</i> : Gabrielle, tu est très capricieuse. C'est juste un emploi pour quelques semaines.</p> <p><i>Élève 3</i> : Merci pour ta proposition, Adam. Mais, ce n'est pas pour moi.</p> <p><i>Élève 4</i> : C'est à toi de décider.</p>
---	--

Комунікативна компетенція покликана забезпечити безпосереднє спілкування між людьми, тому її формування ще у шкільному віці є важливою складовою навчання. Для того, щоб полегшити це завдання

доцільним є застосування ігрових технологій на уроках іноземної мови, зокрема французької. Ігрові технології призначені поглибити вивчення нових для учнів фонетичних, лексичних чи граматичних явищ, поживити процес навчання, зорієнтувати учнів на пошук необхідної інформації.

Таким чином, ігрова ситуація, використана у фрагменті уроку має на меті сформувати навички вживання ЛО, а найголовніше – вдосконалити навички діалогічного мовлення, розвивати культуру спілкування у франкомовному середовищі, вміння підтримувати розмову та слухати інших. Складаючи діалоги на певну тематику учні потрапляють у різні життєві ситуації, і як наслідок, готові до різноманітних варіантів розвитку подій.

ВИСНОВКИ

Вивчивши науково-методичну літературу, ми дійшли таких висновків.

Комунікативна компетенція – це реальне використання мови в конкретних ситуаціях, готовність до здійснення комунікативної взаємодії за допомогою застосування вербальних і невербальних засобів. Вона орієнтована на знання мови мовцем-слухачем, базується на мовних нормах та є важливою складовою будь-якої професійної сфери. Тому розвиток комунікативної компетенції передбачений освітніми стандартами та є вагомим компонентом вивчення іноземної мови.

На основі вивчення та аналізу психологічної і педагогічної літератури було встановлено, що учні до 9-го класу характеризуються високою мотивацією до спілкування та вже здатні активно опановувати діалогічне мовлення. Спілкування являє собою складний процес, навчання який будується на основі активізації комунікативної складової мовленнєвої діяльності. Інтерактивний підхід, покликаний поглибити та активізувати процес навчання, заснований на принципі формування комунікативних компетенцій під час навчання іноземної мови і є продуктивним методом іншомовного навчання. Сучасне навчання іноземної мови орієнтоване на комунікацію. Тому всі принципи, технології, методи і прийоми навчання іноземної мови на сучасному етапі розвитку систем освіти ґрунтуються саме на комунікативному підході та являють у собі соціо-лінгвістичний компонент вивчення іноземної мови. При такому підході розвиток мовної діяльності, що є найважливішою метою іншомовного навчання, відбувається на досить високому рівні.

Був проаналізований навчально-методичний комплекс в контексті формування комунікативної компетенції на уроках французької мови. Встановлено, що сучасні підручники з французької мови відводять не таке значне місце інтерактивним вправам, які сприяють формуванню

комунікативної компетенції. Це зумовило актуальність більш детального опису та аналізу комплексу ігрових технологій. Ці репродуктивні та рецептивні справи включають в себе використання орфографічних/лексичних/граматичних ігор, рольових ігор, пантоміми, драматизації.

Результати навчально-пізнавального процесу важливі як для вчителя, так і для учня. Всі сторони освітньої діяльності (суб'єкти) повинні отримувати задоволення не стільки від отримання знань, скільки від спілкування. Доцільно створювати на уроці комунікативний простір, який характеризується актуальністю процесу спілкування учнів з учителем. Учитель повинен позиціонувати себе як мовець, який володіє трохи більш ємним багажем знань і умінь та готовий поділитися ними з учнями. Учитель будує урок на довірчій основі, створюючи всі умови для успішної комунікації. Це основний принцип іншомовного навчання, щодо сучасних вимог до освітнього процесу з урахуванням її специфіки. Навчання говоріння – це живе навчання, в якому повинна створюватися відповідна обстановка до засвоєння іноземної мови.

Розроблений фрагмент уроку для 9-го класу з ігровою ситуацією у формі діалогу – в нашому випадку це діалог про літню роботу у Франції, призначений для формування комунікативної компетенції. План фрагменту уроку містить певні етапи, а саме ознайомлення, активізацію та автоматизацію, які сприяють ініціативному вправлянні учнів під час гри та складають послідовний процес засвоєння нового матеріалу. Активне вживання конструкцій фраз та лексичних одиниць є важливим компонентом повсякденного спілкування та забезпечує впененість учня під час взаємодії, яка є основою комунікативної компетенції та показує позитивний вплив ігрових технологій на її розвиток. Використання подібних ігрових моментів сприяє мотивації та готовності учня до комунікації у будь-яких життєвих ситуаціях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Богуславская З. М. Развивающие игры для детей младшего дошкольного возраста. Москва: Просвещение, 2011. 192 с.
2. Великанова О. Н., Кислякова Е. Ю. Проблема компонентного состава иноязычной коммуникативной компетенции. Изв. Волгогр. гос. пед. ун-та. 2019. № 6. С. 17–21
3. Выготский Л. С. Психология развития ребенка. Москва: Смысл, 2004. 512 с.
4. Вятютнев М. Н. Коммуникативная направленность обучения русскому языку в зарубежных школах. Рус. яз. за рубежом. 1977. № 6. С. 38-45
5. Гаврилова О. В. Ролевая игра в обучении иностранному языку. Англ. язык. 2008. №1. С. 7-8
6. Гальскова Н. Д. Современная методика обучения иностранным языкам. Москва: Арти-Глассо, 2000. 281 с.
7. Гладилина И. П. Некоторые приемы работы на уроках английского языка в начальной школе. Иностранные языки в школе. 2003. 41 с.
8. Даниленко А. С. Структура иноязычной коммуникативной компетенции. Вестн. Краснояр. гос. пед. ун-та им. В.П. Астафьева. 2016. № 1. С. 187-189
9. Долинский Е. В. Формирование коммуникативной компетентности будущих переводчиков средствами информационно-коммуникационных технологий. Мир науки, культуры, образования. 2013. № 6. С. 49-52
10. Зимняя И. А. Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования. Эксперимент и инновации в школе. 2009. № 2. С. 7-14

11. Изаренков Д. И. Базисные составляющие коммуникативной компетенции и их формирование на продвинутом этапе обучения студентов-нефилологов. Рус. яз. за рубежом. 1990. № 4. С. 54-60
12. Исакова А. А. Ретроспектива формирования коммуникативной компетенции. Интеграция образования. 2017. Т. 21. № 1. С. 46-53
13. Клименко Ю. Французька мова (5-й рік навчання) Ю. Клименко. Київ: Генеза, 2017. 208 с.
14. Колесникова И. Е. Игры на уроке английского языка. Минск: Народная Асвета, 1990. 112 с.
15. Комарова Ю. А. Использование учебных игр в процессе обучения иностранным языкам. СПб: Каро, 2001. 114 с.
16. Местанко Н. А. Структура иноязычной коммуникативной компетенции в работах зарубежных и российских исследователей. Гуманитарно-педагогическое образование. 2016. Т. 2. № 1. С. 72-78
17. Мильруд Р. П. Современные концептуальные принципы коммуникативного обучения иностранным языкам. Иностранные языки в школе, 2000. № 4. С. 9-15
18. Никишина И. В. Инновационные педагогические технологии и организация учебно-воспитательного и методического процессов в школе: использование интерактивных форм и методов в процессе обучения учащихся и педагогов. Волгоград: Учитель, 2007. 69 с.
19. Пономарев П. А. Введение в психологию. Познавательные процессы личности. Основы психологии и педагогики. Ростов-на-Дону: Феникс, 2007. 156 с.
20. Прихожанин А. М. Подросток в учебнике и в жизни. Москва: Знание, 1990. 37 с.
21. Соловова Е. Н. Методика обучения иностранному языку. Москва: Просвещение, 2002. 239 с.

22. Солтанбекова О. Т. Коммуникативная компетенция и ее составляющие. Изв. Волгогр. гос. пед. ун-та. Сер.: Педагогические науки, 2008. № 6. С. 40-44
23. Стронин М. Ф. Обучающие игры на уроке английского языка. Москва: Просвещение, 1981. 112 с.
24. Стурикова М. В. Коммуникативная компетенция: к вопросу о дефиниции и структуре. Инновационные проекты и программы в образовании. 2015. № 6. С. 27-32.
25. Таюрский Н. П. Иноязычная коммуникативная компетенция: зарубежный и российский опыт. Гуманитарный вектор. 2015. № 1. С. 83-87
26. Филатов В. М. Методика обучения иностранным языкам. Ростов-на-Дону, 2004. 416 с.
27. Чумак Н. П., Кривошеєва Т. В. Французька мова (5-й рік навчання) Н. П. Чумак, Т. В. Кривошеєва. Київ: Освіта, 2017. 224 с.
28. Шаранова О. Б. Обоснование средств формирования коммуникативной компетентности на уроках английского языка. Иностранные языки в школе, 2004. №1. С. 5-7
29. Шарафутдинова Т. М. Обучающие игры на уроках английского языка. Иностр. языки в школе, 2005. №8. С. 46.
30. Bachman L. F., Palmer A. S. Language Testing in Practice: Designing and Developing Useful Language Tests. Oxford: Oxford University Press, 1996. 337 p.
31. Canale M., Swain M. Theoretical Bases of Communicative Approaches to Second Language Teaching and Testing. Applied Linguistics. 1980. Vol. 1. P. 1-47
32. Celce-Murcia M. Rethinking the Role of Communicative Competence in Language Teaching. Intercultural Language Use and Language Learning. Dordrecht: Springer, 2008. P. 41-57

33. Chomsky N. Aspects of the Theory of Syntax. Cambridge, MA: MIT Press, 1965. 251 p.
34. Concise Oxford Dictionary of English Etymology, ed. by T.F. Hoad: Oxford University Press, 1996. 576 p.
35. Gallon F., Himber C., Reboul A. Adomania 4. Hachette Livre, 2018. 127 p.
36. Gallon C., Macquart-Marin C. Adosphere 4. Hachette, 2012. 127 p.
37. Hymes D. H. On communicative competence. Sociolinguistics: Selected Readings. Harmondsworth: Penguin, 1972. P. 269-293
38. Rickheit G., Strohner H., Vorweg C. The concept of communicative competence. Handbook of Communication Competence: Handbooks of Applied Linguistics. Berlin, New-York: De Gruyter, 2010. P. 15-62
39. Wright Andrew, Betteridge David, Buckby Michael. Games for language learning. N.Y, 2006. 208 p.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Оцінка НМК учнями 9-х класів

	Французька мова (5-й рік навчання) Чумак О. Д.	Французька мова (5-й рік навчання) Клименко А. М.	НМК «Adomania»	НМК «Adosphere»
Наявність наочності	+	+	+	+
Актуальність наочності	-	-	+	+
Наявність інтерактивних можливостей (диск чи ПО)	-	+	+	+
Відповідність всім темам, заявленим МОН	-	-	-	-
Наявність ігрових технологій для розвитку комунікативних навичок	+/-	+/-	+	+
Відпрацювання чотирьох аспектів навчання в кожній темі	+	+	+	+

ДОДАТОК Б

Ілюстрації героїв до гри «Мафія»

<p><i>MAFIA</i></p> 	<p><i>CITOYEN (POMPIER)</i></p> 	<p><i>DÉTECTIF</i></p>
<p><i>CITOYEN (BAKER)</i></p> 	<p><i>DOCTEUR</i></p> 	<p><i>CITOYEN (PEINTRE)</i></p>

ДОДАТОК В

Конструкції фраз для заохочення розмови, відмови та погодження

<p><i>Phrases d'encouragement</i></p> <p><i>Tu serais génial comme ... Ce sera idéal pour vous! Je peux juste voir / Je peux t'imaginer comme un... Tu ferais un grand ... !</i></p>	<p><i>Répondre positivement</i></p> <p><i>Tu as peut-être raison en fait. Je n'y ai pas pensé. Vous avez peut-être un point. Je vois ce que tu veux dire. C'est certainement une possibilité.</i></p>
	<p><i>Répondre négativement</i></p> <p><i>Ce n'est pas du tout mon genre de truc. Je ne pense pas que je pourrais faire face. Je ne pouvais pas penser à... Je n'aime pas vraiment ce genre de choses... Non, ce n'est pas pour moi.</i></p>